

Ing. Vilém Čimbura

KOS programování při KV KAK ČVTS
Severomoravského kraje

SEMINÁŘ OČIMA PŘÍPRAVNÉHO VÝBORU A OČIMA ÚČASTNÍKŮ

Letošní ročník semináře "Metody programování počítačů III. generace" je už třetí v pořadí po ročnících 1975, 1976. I když na hodnocení celé této akce je ještě příliš brzy, ankety v obou předešlých ročnících dovolují učinit aspoň dílčí závěry a porovnat tak záměry přípravného výboru a ohlas účastníků. Zároveň bychom chtěli vyložit, proč seminář vznikl a jaké sleduje cíle.

Trocha historie

Ročník 1975 byl zorganizován na popud několika programátorů z P ČVTS VVUÚ Ostrava a P ČVTS ZVT OKR. Zatím se nepředpokládala další periodičita, ale již první ohlasy a nakonec seminář sám ukázaly, že zájem o podobné akce je velký a že je nanejvýš užitečné je pořádat. Proto když na tomto semináři padl návrh založit odbornou skupinu programování při ČVTS, která by se mimo jiné dále starala o další ročníky, byly podniknuty příslušné kroky.

V září 1975 pak byla ustavena 45 programátory z prakticky všech VS v Ostravě krajská odborná skupina /KOS/ programování při KV KAK ČVTS Severomoravského kraje. Byl zvolen 13-ti členný výbor /včetně většiny původních pořadatelů/ a KOS zahájila svou práci.

Stanovila si tyto hlavní cíle:

- sjednotit programátorskou obec,
- umožnit výměnu informací mezi pracovníky v oblasti programování se záměrem zajistit vzájemnou informovanost o stavu a úrovni,
- pomáhat při vývoji programování jako oboru,
- pomáhat při výchově a výuce programátorů.

Výsledkem činnosti by mělo být účinnější a efektivnější využívání výpočetní techniky, která je nezbytným prostředkem při uskutečňování vědeckotechnické revoluce a dalším rozvoji národního hospodářství. KOS tak chtěla pomoci realizovat závěry květnového pléna 1974 ÚV KSČ. Užitečnost této práce byla ještě zřejmější po XV. sjezdu KSČ, který vytyčil další perspektivy rozvoje naší společnosti.

Hlavním a konkrétním úkolem se pak stalo pořádání semináře "Metody programování počítačů III. generace". Uskutečnil se ročník 1976, jste účastníky ročníku 1977 a ve stadiu zahájení jsou už přípravy na další. Podařilo se nám už také vytvořit poměrně reprezentativní adresář zájemců o činnost v Severomoravském kraji a chceme tak navázat první pracovní kontakty i mimo Ostravu. Pod odbornou záštitou KOS byly z iniciativy P ČVTS ZVT OKR vytvořeny programovací kroužky na středních školách v Ostravě. Je v nich vyučováno programování a jazyk FORTRAN s cílem ověřit metody výuky a zejména fundovaně připravit potenciální uživatele výpočetní techniky. Výsledky budou pak konzultovány s pedagogickými pracovníky.

Účel semináře

Vraťme se ale k semináři. Názory na jeho cíle a účel, formu i obsah zůstávají prakticky stejné po celou dobu.

Záměry lze charakterizovat takto:

- seminář je určen zejména pro programátory,
- má být pracovní, tedy se zabývat konkrétními problémy,
- poskytovat dostatečný prostor pro diskusi,

- důraz je položen na praktické aplikace a jejich zobecnění nebo na teoretické práce umožňující přímou aplikaci,
- má plnit i funkci publikační /sborník/,
- vytvářet neformální ovzduší pro konfrontaci názorů s cílem konstruktivně ovlivnit oblast programování.

Co se týče problémových oblastí, důraz je položen zejména na

- programovací techniky a metody /nové směry v programování, racionalizace programování, metody ladění atd./,
- tvorba a údržba programové dokumentace /standardsy programů, standardy používané programové techniky, standardy dokumentace, archivace programů, atd./,
- styk programátora s okolím /programování a analýza, programování a provoz, organizace týmů atd. /,
- výuka a výchova programátorů.

Nechceme striktně na těchto oblastech trvat a hodláme přinášet zajímavé a hodnotné příspěvky i z jiných oblastí, ovšem spíše s funkcí informativní. Chceme rovněž pomoci při nynějším hromadném nasazování počítačů JSBP, a proto zařazujeme i referáty z této oblasti.

Mimo oblast našeho zájmu však leží provoz a organizace VS, jejich zřizování, otázky hardware, systémové inženýrství, výlučně analytické otázky, prostě vše to, co přímo neovlivní tvorbu programů.

Vztah k analýze je delikátní, už proto, že jsme zatím nikde nedefinovali, co vlastně myslíme oblastí programování a co oblastí analýzy a spoléháme na intuitivní uvědomění si "centra" oblasti, přičemž "hraniční pásmo" je značně široké a proměnlivé. Definici se úmyslně vyhneme v celém příspěvku, poněvadž soudíme, že ji nelze zodpovědně a zejména závazně pro všechny formulovat. Tomu nasvědčují bouřlivé diskuse na předchozích seminářích i některé příspěvky letošního. Nové pracovní postupy a organizace řešení může

dosavadní zvyklosti zcela svrátit. Vztah k analýze je tedy delikátní, ale byli bychom rádi, kdyby docházelo k vzájemnému příznivému ovlivňování a partnerské spolupráci. Vzájemnou komunikací a její organizací se tedy zabývat chceme, stejně tak problémy, které ovlivňují obě oblasti. Nebudeme se však zabývat metodami analýzy, metodickými pokyny pro tvorbu různých informačních systémů a jinými speciálními záležitostmi analýzy.

Uvedené problémové oblasti jsou velmi široké, a proto jsme měli záměr zdůraznit určitou oblast jako nosnou, s tím, že ostatních se jen dotkneme nebo že budou chybět vůbec.

Forma semináře se ustálila na dvoudenní. Předpokládá se účast 250 pracovníků. Zatím nebylo provedeno dělení na sekce. Vzhledem k tomu, že do budoucna chystáme spíše zúžení problematiky pro daný seminář /orientace na méně témat s širší konfrontací příspěvků/, nebude pravděpodobně dělení ani nutné. Užitečná se pravděpodobně ukáže forma diskuse dělené do sekcí.

Příspěvky na seminář jsou získávány na základě průzkumné akce /mezi cca 100-150 potenciálními autory, kteří někdy projevíli zájem/ a na základě osobních jednání. Přihlášky hodnotí redakční rada a vyzve vybrané ke zpracování příspěvku. Z příspěvků jsou pak vybrány nosné referáty, které jsou zveřejněny a předneseny. Autoři jsou přitom požádáni, aby téma příspěvku dále rozvedli a doložili praktickými zkušenostmi a vyhlí se opakování tezí z referátu. Příspěvky zabývající se speciálními záležitostmi nebo podrobnými praktickými aplikacemi /často orientovanými na podnik a počítač autora/ jsou zveřejněny ve sborníku a jejich autoři vystoupí v diskusi.

Toto jsou tedy záměry výboru KOS, který je v podstatě i přípravným výborem semináře. Tyto cíle jsou přispůsobovány potřebě a okamžitým možnostem. Ne všechno se nám daří realizovat tak, jak bychom si přáli, ale podle ohlasu se zdá, že naše práce není marná a že účastníci tyto záměry schvalují.

Názory účastníků

O názorech účastníků na seminář se dovídáme několika způsoby. Jednak přes osobní kontakty - zde je ohlas kladný a zájem o další ročníky velký; jednak z citací příspěvků ze semináře v mnoha pracích našich předních programátorů a hlavně z ankety, kterou na každém semináři pořádáme.

Nebuďte nezajímavé si výsledků ankety všimnout podrobněji. Anketu lze zhruba rozdělit na čtyři části:

- A. Otázky zjišťující názory na seminář, který proběhl.
- B. Hodnocení referátů.
- C. Návrhy na témata pro příští seminář.
- D. Návrhy na organizaci příštího semináře.

Nemyslíme si přitom, že by obstála před sociology, ale pro naše účely plně dostačuje. Anketa ročníku 1975 se trochu liší od ročníku 1976, budou proto probrány odděleně.

Ročník 1975

245 účastníků, anketu odevzdalo 118.

Vydáno 300 sborníků o 235 stranách.

15 referátů, cca 20 diskutujících.

A 1. Spokojenost s průběhem semináře	ano	-	115
	ne	-	1
	částečně		2
2. Délka semináře byla	úměrná		110
	nedostatečná		8
	dlouhá		0
3. Šíře problematiky byla	úzká		7
	úměrná		67
	široká		44
4. Čas pro diskusi byl	nedostatečný		2
	úměrný		108
	dlouhý		5
5. Příštího semináře se zúčastním jako	účastník		103
	přednášející		10
	ne		5

4. Čas pro diskusi byl	dlouhý	0
	úměrný	186
	krátký	1
5. Příštího semináře se zúčastním		
jako	účastník	176
	přednášející	17
	ne	0

B. Nejlépe byly hodnoceny referáty:

Ing. Richard BÉBR - Programové řešení typových projektů pro různorodé uživatele	77/2
Jiří PEŠKA, p. m. - Uživatelský software	31/0
Ing. Ota POLACH - Dokumentační prostředek HIPO	24/2

C. Významné zastoupení měla tato témata:

Programovací techniky /25 z toho RT 11/, programátor a okolí, organizace jeho práce /25/, problémy software /12/, VTV /12/, práce v reálném čase /16/, dokumentace a provoz /10/, ladění /15/, JSEP /18/, jazyky /6/, atd.

D. Významně byly zastoupeny názory:

- rozdělit do sekcí /udáno asi 8 zcela odlišných dělení/	47 hlasů
- publikovat i mimo období semináře	7
- omezit účastníky na 100-150	7

Závěr

Jak tedy vyplývá z částí A obou anket, hodnocení je kladné a to jak co se týče obsahu, tak i základních forem.

Z částí B vyplývá, že největší naději na úspěch mají

referáty zabývající se metodou nebo metodikami, které může snadno aplikovat kdokoli s případným dotažením metody tak, aby vyhovovala vlastnímu stylu práce. Jde tedy o příspěvky, které jsou spíše doporučeními a poskytují dostatečný prostor pro aplikaci. Naopak nejméně úspěšné jsou referáty zabývající se speciálními aplikacemi, které jsou úzce orientovány na podnik nebo počítač nebo jsou jednocelové. Svou roli sehrává i přednes autora.

Témata uvedená v bodu C zhruba zapadají do okruhů vytyčených v záměrech, objevuje se jen jediné téma navíc - práce v reálném čase. Domníváme se však, že zkušenosti s těmito aplikacemi nejsou u nás zatím ještě příliš velké. Ověřili jsme si, že zajistit referát není prakticky možné, ať už z nedostatku přednášejících nebo nedostatku jejich odvahy. Co se týče VTV, zdá se, že jde spíše o zbytky tradičního dělení /VTV,HD/, které nevystihuje situaci - podstata odlišnosti není v programování, ale spíše v analýze. Nebudeme se proto VTV nějak zvlášť věnovat /snad jen speciální diskuse/.

V části D se objevuje nejčastěji tolik diskutovaný návrh na rozdělení do sekcí. Realizace návrhu naráží hlavně na technické překážky - nejsou vhodné místnosti. S dělením rovněž souvisí délka trvání celého semináře. Pokud by se zvětšila, bylo by dělení asi na místě. Většinou účastníků však vyhovuje poměrně nenáročná dvou denní forma semináře. Domníváme se také, že problematika není tak široká, aby účastníci neměli zájem o většinu přednášek. Navíc, chceme-li v dalších letech seminář realizovat se dvěma nosnými tématy, která by se dotkla všech, a dalšími informativními referáty, nebylo by už dělení asi vhodné.

Jinak se samozřejmě vyskytují jako v každé anketě protichůdné názory jako např.: uvolnit více diskusí - neumožňovat HYDE PARK; rozdělit na sekce - ale aby nezasedaly současně; úplně neslučitelná dělení na sekce, apod. Hlasy jako např. zajistit sehnání letenek pro mimoostravské

účastníky podle objednávek na místě apod. si můžeme jen s úsměvem přečíst. Žádají se také speciality jako: udělat seznam neřešitelných problémů, provádět koordinaci činnosti organizací vyvíjejících software, apod. Jejich autoři si jistě v dobré vůli neuvědomili, že práce na semináři není zaměstnáním organizátorů, resp. nemají žádné pravomoci, aby mohli koordinovat, atd. Doufáme, že tento příspěvek uvede také na pravou míru názory účastníků na možnosti přípravného výboru. Práce v něm je zcela dobrovolná, není nijak honorována. Možnosti Domu techniky ČVTS, který zajišťuje seminář po provozní stránce, jsou také omezené.

Hodnotíme-li tedy seminář, můžeme říci, že účastníci v něm vidí jednoznačně užitečnou akci, která jim poskytuje podněty pro jejich práci, pomáhá jim orientovat se v oblasti programování a sledovat jeho stav a obecné povědomí. Podle ohlasu lze soudit, že stávající forma, obsah, styl vyhovují většině účastníků a měly by zůstat zachovány. Seminář tedy zhruba plní záměry přípravného výboru.